

Greensleeves

Just när den finstämda engelska folksången tonade ut hördes ett högt plaskande nere i ån. Jag sitter i ett väderskydd bland fullvuxna tallar och björkar med försommargröna löv. Torpstället ligger i en skogsglänta i den Ångermanländska storskogen. Nu tidig morgon behövs inget väderskydd. Solen har nyss visat sig över trädens toppar på andra sidan ån. Himlen är djupt blå. En härlig morgonhimmel. Holken, som jag kallar väderskyddet, är byggt av en virket från en tall som blåste ner för några år sedan. Men den skulle egentligen inte kunna stå för sig själv eftersom den består enbart av två väggar i nittio graders vinkel. Men en stötta på utsidan i varje vägg håller den sig upprätt. Det enkla taket är täckt av en bit gammaldags tjärpapp och holken är möblerad för min bekvämlighet med en trädgårdsstol. Namngivningen till "holken" var enkel, med ett borrarhål på ena väggen där jag kan se upp på gården framför stugan om något skulle visa sig där. Den sakta flytande ån, som just här är bred och mäktig kanske trettio meter, speglar de tätt stående träden. Ån mynnar ut ur skogen i en s-kuva uppströms och försvinner bakom den täta granskogen nedströms. Från min plats ser jag ett par hundra meter. En mäktig gran nere vid åkanten skymmer sikten över ån något. Ån är krusad av en svag vind.

Jag sitter här så gott som varje morgon med min kaffekopp. Tidigt är det och fåglarna spelar. De har fått sin ranson av frö på den nerblåsta tallens stubbe. Men ibland får jag besök i holken av en tiggande fågel som tycker att morgonransonen var för liten. Är jag ensam på torpet brukar jag stiga upp och koka kaffe när jag vaknar, oberoende vilken tid på efternatten det är. Är hustrun här brukar vi fika i köket vid sex på morgonen. Därefter somnar hustrun om och jag går ut och njuter av den gryende dagen. I natt sov vi för öppet fönster med endast myggnätet skyddande.

Jag lägger ifrån mig munspelet och reser mig upp för bättre sikt ner mot ån. Ser inget som kan orsakat plasket. Sätter mig ner just när en älgko kommer simmande fram bakom den mäktiga granen. Kons ögon står som på skaft och farten är hög. Så här på våren och försommaren är det mycket vatten i ån. Senare på sommaren kan man gå i knädjupt vatten över till andra sidan. Nu blir även en älgkalv synlig bakom kon. Kraftigt simmande även den. Älgkon kommer fram till strandkanten nedanför där jag sitter. Trasslar sig upp genom strandriset och slyn. Det är som en myrkant längs ån innan den fasta marken tar över. Där brukar vi lägga det slagna gräset från våra ängar som vi slår på sensommaren. En del kvistar och grenar brukar också hamna där. Älgkon är nu uppe på slutningen och med kalven bakom sig springer de som om de vore jagade förbi mig där jag sitter. Förbi sommarlagår'n och in i skogen där bakom och försvinner. Sedan tystnad.

Det var tyst i några sekunder när jag hör ett mindre plask nerifrån ån. Nu ser jag något röra sig i vattnet på andra sidan den stora granen. En älgkalv till men betydligt mindre än den som sprang efter älgkon. Kalven har snart kommit ut till mitten av ån. Den simmar för livet ser det ut som. Och mycket riktigt, på strandkanten visar sig nu en björn. En inte så stor björn, men den är ovanligt mörk i pälsen. Det här är den femte björnen jag ser i vilt tillstånd, och de andra fyra har varit betydligt ljusare i pälsen. Björnen står och tvekar ett ögonblick innan den kastar sig i och börjar simma. Kalven har nu kommit över halva ån och den simmar

mot ett ställe där det är mycket ris och förmodligen mycket svårt för en liten kalv att ta sig i land.

Min puls steg redan vid första plasket men nu känner jag hur det dunkar i hela kroppen. Vad gör jag? En liten älgkalv simmande över ån mot en strand där det blir problem att komma upp på fast mark. Bakom sig har kalven en björn som simmar mycket fortare än kalven och närmar sig snabbt. Det här kommer att sluta tragiskt för kalven. Och det mitt framför ögonen på mig som sitter där och stirrar. Vad kan jag göra? Vad ska jag göra? Björnen kommer ju ikapp kalven innan den kommit upp på land. Det blir en slakt tjugo meter framför mig. Björnar behöver också mat för att överleva han jag tänka. Men det kommer förmodligen också att höras en hel del ljud, skrik och vrål. Vad vet jag? En sak är säker, jag vill inte se och inte höra.

Ska jag springa iväg till stugans dörr och gömma mig och hålla för öronen? Kommer då björnen att se ett annat byte som är mer intressant. En fet långsam gubbe kanske lockar mer? Nej, nu måste jag bestämma mig, björnen är ju snart ikapp den lilla späda kalven. Det blev ett snabbt beslut. Jag reste mig och klev fram till kanten på slutningen och visade mig för björnen. Tanken var att om björnen vände sig mot mig hoppades jag hinna springa över gården och in genom dörren innan björnen kom i kapp.

Reaktionen hos björnen var kanske naturlig. Människa finns inte på björnarnas meny. Björnen slutade simma omedelbart och lyfte på huvudet, tittade på mig och vände sig om och simmade tillbaka till andra stranden, kliver upp på strandkanten och försvinner i skogen. Flera sekunder senare springer kalven förbi mig, märkbart trött stirrande och med öppen mun, och försvinner samma väg som kon och den större kalven. Det blir tyst, som om upplevelsen stängde av min hörsel. De gröna löven i björkarna rörs ljudlöst av en tillfällig vindil.

Allt det här hände på kanske en minut. När jag lugnat ner mig gick jag gick in i stugan och frågade hustrun, som nu hade vaknat, om hon såg något. Hon hade sett en älgkalv som sprang förbi, sa hon. Och tillade, ”men jag vaknade av ett stort plask och då undrade jag, vad håller han på med nu då?”

När pulsen återgått till de normala kom funderingarna. Varför sprang kon och den större kalven så långt före den mindre kalven? Offrar kon den mindre kalven för att rädda den större och sig själv? Varför skilde sig storleken på kalvarna så mycket? Hade bägge kalvarna samma mor? Kan det vara så att kon sökte sig till oss för att få skydd från björnen. Vi ser och får besök av älgar och andra djur då och då så de vet ju att vi finns här.

Lars Holmqvist